

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАУЧНО ЖУРИ
определено със Заповед № РД 38-66/24.01.2018
на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

Становище

по конкурс за заемане на академична длъжност „професор“
професионално направление 4.4. Науки за Земята (Климатология)
с кандидат: доц. д-р Георги Дончев Рачев
от проф. д-р Нели Христова

Настоящото становище е изготвено въз основа на решение на научно жури на заседание от 28 февруари 2018 г. и в съответствие с изискванията на всички законови документи за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности. Декларирам съавторство в една публикация, включена в материалите на конкурса.

Данни за конкурса и за кандидата. В конкурса за академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.4. Науки за Земята (Геоморфология и палеогеография), обявен за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“, ГГФ, катедра „Климатология, хидрология и геоморфология“ в ДВ брой 100/15.12. 2017 г., участва един кандидат – **доц. д-р Георги Дончев Рачев**. Процедурата по обявяване на конкурса както и документите, депозиранни от кандидата за участие в конкурса, съответстват изцяло на изискванията на Закон за развитие на академичния състав в Република България, Правилник за приложение на закона за развитие на академичния състав, Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“ (чл. 105, т. 1, 2а, 3). Георги Рачев има научната степен „доктор“ и заема академичната длъжност „доцент“ от 1995 г. (Свидетелство №18231/15.10.1996 г. на Висша атестационна комисия), което е в съответствие с чл. 29 (1) и (2) от ЗРАСРБ, чл. 60 (1) и (2) от ППЗРАСРБ и чл. 114 (1) и (2). Трудовият стаж на доц. Рачев в СУ „Св. Климент Охридски“ е 36 год. (Уверение 25/06.02.2018 на сектор „Администриране на персонала“) към момента на подаване на документите.

Описание на представените материали в наукометричен аспект. Доц. Георги Рачев участва в конкурса за академичната длъжност „професор“ с **34** научни труда – една книга, два научни труда в книги, 17 публикации в научни списания, девет научни труда в сборници с доклади от научни конференции. Към представените научни трудове имам следните коментари. Не приемам за оценка посочените 11 термина в „Географски терминологичен речник“ (2011), както и приложените разширени резюмета 3.1 – 3.4, които дублират публикации в списания и сборници и резюме 3.5, което не фигурира в официално

издаден сборник. Книгата „Климатология – въпроси и отговори“ (в обем 258 стр.) е допълнено издание на книгата „222 въпроса за климата“ и ще се оценява само допълнително включената информация.

В настоящото становище се рецензират **28** научни труда:

1 книга (в частта с нова информация)

1 научен труд в книга (издадена от Springer)

17 статии (от които 15 в Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“, ГГФ, кн. 2 – География и две в „Доклади на БАН“ с Impact Factor 0.251 през 2016 г.)

9 доклада в сборници от научни конференции

Доц. Рачев е единствен автор в 7 публикации; първи автор – в 5; втори автор – в 10; четвърти автор – в 2; пети автор – в 1; седми автор – в 1 публикация. От общия брой цитирания – 44, три са в чуждестранни издания и едно цитиране в списание с IF 0.939. Всички посочени цитирания се отнасят за публикации в съавторство, отчитат страницата, на която е отбелязано името (вкл. и в библиографията), а не самата публикация. Повечето цитиранията са в научни трудове (дисертация и статии) на геоморфоложка тема с изключение на шест цитирания в публикации, отнасящи се до изследвания на климата.

Списъкът с научноизследователски проекта показва ръководство на осем проекта и участие в два проекта, девет от които са към Университетски фонд за научни изследвания и един към Фонд научни изследвания.

Авторската справка за приносите, написана обстойно и описателно, съответства на представените научни труда, но не разкрива ясно авторски оригинални научни резултати с приносен характер, вероятно в следствие на разнообразния обхват на темите и на съавторското участие в повечето публикации.

Научноизследователска дейност и научни приноси. Научноизследователската дейност на доц. Рачев е разностранна – в областта на общата и синоптичната климатология, синоптичния анализ, влиянието на климата върху икономиката, замърсяването на въздуха, геоекологията и др., насочена към актуални проблеми (и в научен и в научно-приложен аспект), обвързваща синоптични обстановки с проявата на селеви потоци.

Книгата „Климатология – въпроси и отговори“ е оригинално поднесена информация за климата в теоретичен аспект, за климата на Земята и на България. В новото издание особено ценни сведения дават отговорите на въпросите за изменение на климата, за климата на други планети. Към книгата имам следните препоръки: при преиздаване да се цитират източниците на информация и на картите и картосхемите, за да се спази научната етика, да се представят и други климатични подялби на България, освен посочените.

Научните интереси на доц. Рачев в общата и синоптичната климатология са насочени към пространствено-времевия анализ на температурата на въздуха, валежите, екстремните явления. Между тях се открояват публикациите за измененията на температурата на въздуха

и на валежите в България във високопланинските райони на Рила, Стара планина и Витоша, за климата в Санданско-Петричкото поле, планините Милевска и Кървав камък и др., и за синоптичните обстановки, предизвикали проява на кално-каменни потоци в долината на р. Струма. Към тази тема се отнасят и публикации по методични въпроси за времевите редове от данни за различни климатични характеристики. Изразеното мнение по посочените въпроси не може да бъде оценено като приносно в научно-методичен аспект, поради липсата на достатъчни и убедителни аргументи, цитиране и приемане в международни научни издания. Приносен елемент в тази тематична област са установените трендове в измененията на основните характеристики на климата.

В самостоятелна тема се обособяват публикациите по замърсяване на атмосферата и геоecологичните характеристики на различни видове обекти. Научен интерес представлява алтернативата, която кандидатът предлага на протокола от Киото и сведенията, които предоставя за вредните емисии, постъпващи от територията на Китай, т.нар. климатична революция и др. Отличното познаване на темата намира израз във въведените лекционни курсове в магистърската програма.

Трета посока на научните изследвания е обвързването на климата с икономически процеси – с цените на земеделските имоти, с въглеродородната икономика, минната дейност, биогоривата и др. Интересът на доц. Рачев към темата е реализиран и в цикъл от лекции по въведената от него избираема учебна дисциплина в магистърската програма.

В самостоятелна тема се обособяват публикациите, отразяващи комплексните изследвания на природните процеси и комплекси в Пирин (в районите на Голям Казан, Малък Казан, Беговишки циркус, Синаница). Посочват се данни за интензивността на екзогенни процеси в зависимост от температурата на почвата и по-точно преминаването ѝ през 0 °C. Препоръчвам на доц. Рачев да анализира оформената до момента статистическа съвкупност от метеорологични данни (независимо от няколко годишната продължителност на периода с наблюдения) от гледна точка на климатологията.

С особена ценност за развитие на научните изследвания е създаването на полигон и организирането на наблюдения на температурата на въздуха и на почвата във високопланинския хипсометричен пояс на Пирин. Не мога да не отбележа редовните посещения на Г. Рачев до автоматичните метеорологични станции (свързани с голям разход на време) и контрола над инсталираната апаратура.

Учебно-преподавателска дейност. Доц. Георги Рачев чете лекции във всички образователни степени и форми и в различни специалности на СУ „Св. Климент Охридски“ (География, Екология, Биомениджмънт и устойчиво развитие, История и география) със средна аудиторна заетост 640 часа – над определената норма в СУ „Св. Климент Охридски“. В документите на конкурса не е отбелязано авторството на лекционните курсове (и учебните програми към тях) *Климат на континентите* и

Замърсяване и опазване на атмосферния въздух (в образователна степен бакалавър), *Синоптичен анализ и синоптична климатология*, *Възобновяеми енергийни източници*, *Климат и икономика* в магистърската програма „Изменение на климата и управление на водите“, както и на учебните програми *Динамична климатология*, *Синоптичен анализ*, *Опасни и неблагоприятни метеорологични явления* за докторантската програма „Климатология“. Правя посоченото допълнение, защото познавам учебно-преподавателска работа на доц. Рачев повече от 30 години, както и усилията, необходими за подготвянето на нов лекционен курс. За 22-годишния рецензиран период доц. Рачев е научен ръководител на голям брой дипломанти (от които е посочил само 12) и на трима докторанти, един от които с успешно защитена дисертация. Участва в комисията за защита на дипломни работи и в изпитни комисии по докторантски конкурси (този факт също е пропуснат в автобиографичната справка). Кандидатът е автор на рецензии за дипломни работи и на дисертации за присъждане на научните степени „доктор“ и „доктор на науките“.

Критични бележки и препоръки. Препоръчвам на доц. Г. Рачев активно присъствие на международни научни форуми, по-голяма публикационна активност, вкл. и в международни научни списания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Научноизследователската дейност, подчинена на полидисциплинарния алианс на XXI в., дългогодишната учебно-преподавателска работа и активното участие в академичния живот на ГГФ (председателство на Общо събрание, член на Факултетен съвет) и на катедра „Климатология, хидрология и геоморфология“, дават основание доц. д-р Георги Дончев Рачев да заеме академичната длъжност „професор“ в професионалното направление 4.4. Науки за земята (Климатология).

18 април 2018 г.
София

Рецензент: проф. д-р Нели Христова
ГГФ, катедра Климатология, хидрология и
геоморфология“